

Bellum Trajectinum

<https://hdl.handle.net/1874/339188>

uo canente ad ea spem bonorum omnium blandimenta
 non puocit: ille manu domini sentiens benedicit in
 vulnere: tu virtutibus de pharaonis iugo exuta
 non subiaces: illi etiam pro circumcisis veniam
 postulare conceditur: tibi velut in circuncisione amoz
 reus pater. et mater ingeritur esse cetera: ut
 manifeste liqueat et illum per virtutum opera non
 per obseruantiam circuncisionis benedictionem
 sibi restituisse. quam patronus amittit: et te p
 iactantiam circuncisionis virtutem negligente
 eam benedictionem quam iacob sola subnitente
 acquisierit perdidisse. Quid enim videtur sibi arro
 gantiam non vsurpare? Job iste qui deo placuit:
 quomodo gētis ē mee et cūcūsus ē: forte quomodo de esau
 circūciso hucusque gēnatus: sed hoc non circūcisio
 fuit predicata: sed vsus. Nec ante sine ipucio quomodo
 vixerit sit querendum: sed quod nichil labijs suis per
 cauit sit tenendum. ¶ Ad aliemigenas ad quos puo
 cauit veniamus. Quomodo nullam vobis arborem exem
 ploz agrorum omnino ligno feracium plantariorum
 nec in eo germina domino deo accepta sunt: sed de
 fruge censetur. Ostendamus in israhel gloria
 peregrinam. Et benedixit germen. In ligno flui
 xisse non suo dicimus. Rutilo quod magis fundat

ideret. aut ambitio suaderet. aut affectus car
 reus premineret: sed ab omnibus ipucis nos dei a
 mora ipucium contempnus exueret. Dixit quidam
 puerbum ipbeta gentium: veritas predicatur et al
 get. Testimonium hoc verum est. Nullus enim illam
 stipat ipfus: nulla multitudo ambit: homo nul
 lus amplectitur. Et in mundo isto velut in nouer
 cali domo horret. etiam necessarius deopta: quod diu
 non vestre habuerit sue dignitatis. Age si videt
 totum trauit veritatis per patriarcharum gestum
 per vna vestigia decurramus: ut circuncisione que
 signat demostremus. Transeo peregrinacionem
 quod ipm in circuncisionis forma consistit: rebecca
 apert philistimorum infidias sorore de vxore di
 cente. Quid eque quod magis sacramentum sic tibi est
 mandum relinquo. Careo iacob per duas annorum
 ebdomadas matres duodecim tribus seruitute
 mercari: obmitto eius filios quos per paternam
 benedictionem a sanctitate naturalis quedam ne
 cessitas continebat. ¶ Ad iob vinam in aliam gene
 racomem sine de isaac germen iam plantatum: nec
 inter duo deum iacob filios hereditatum. per esau
 gemitu primitiue benedictionis extorem. primo
 gemitu dignitatis expositi: inter edom prim

ille dñs fit: cuius talis àcilla ē. **S**i vis habere prē
 in xpo. xpi tibi exemplo viuēdū ē q̄ ab omī ma-
 licia et neq̄cia ira fuit exneus: ut ne inimicis qui-
 de vice reddēt prēm rogabat p̄ eis. **N**olo enī
 ut eas aīas xpianas exultimes eē. q̄ à fratres à
 forozes nō dico oderūt. s̄ etiā p̄ximos toto cor-
 de et sc̄ie dei testimo non diligūt: cū xpiana. xpi
 similitudine inimicos etiā amare necē habeat. **S**i
 scōz cupis habere sortū. a malitiē et neq̄cie co-
 gitatu pectus emūda. **N**emo te circūueiat: neō
 fallaci sermōe seducat. **N**ō mīhi scōs et iustos et
 simplices in oētes et puros celestis aula susci-
 piet. **N**ullū ap̄ dñū hab; locū malicia: ab oī ne-
 quicia et dolo mūdū necē ē esse. q̄ cupit regnāe
 cū xpo. **N**ichil tā orarū. nī tā execrabile deo q̄
 aliquē odisse vel sedē velle: nichil tā pbabile q̄
 omēs amāe. **Q**d̄ p̄pha p̄spiciēs ait. **Q**ui diligi-
 tis dñm odite malū. **V**idene aliquā hūanā glo-
 riā diligas: nec tua inter eos portio compute-
 quib; dictū ē. **Q**uō vos potestis credere gloriā
 ab inuicē q̄retes: **D**e quib; p̄pha dicit. **E**uge eis
 mala: euge mala gloriosis terre. **E**t ostendami
 a glorificacōe v̄ra. **E**t fiat opprobriū in conspcū
 dei. **N**olo enī illas respicias q̄ seculi sūt non dñi
 v̄gmes. **Q**ue p̄positi sui immēores gaudet i de-
 lictis in opib; delectātur: et corporee nobilitatis
 origine gloriātur. **Q**ue p̄fecto si dei filias se eē
 credēt: nūq̄ p̄ter dños natales in prē quoli-
 bet admiraretur honorato. **S**i patrē deū se ha-
 be sentirēt: nobilitatē carnis nō amarēt. **Q**uid
 tibi in gñis nobilitate blādiris et complaces:
Duos homines ab exordio fecit deus: ex quibus

caueas ne quid qd̄ in rep̄xionē veniat dicas.
Lapis emissus: est s̄mo platus. **Q**uia p̄pter dui-
 anq̄ p̄feratur cogitādus ē. **B**tē quippe sit: que
 nūq̄ qd̄ reuocāe velint emittit. **P**udice mētis d̄;
 etiā s̄mo eē pudicus: q̄ edificet sp̄ magis q̄ ali-
 quē destruat audiētē: sc̄dm hoc q̄ ap̄s p̄cipit
 dicēs. **O**is s̄mo malus de ore v̄ro nō p̄cedat: s̄
 si quis bonus ē ad edificacōez fidē: ut det grām
 audiētib;. **P**recōsa deo lingua ē q̄ nō in dñis
 reb; nouit v̄ba et struē: et sanctū est os: vñ cele-
 stia sp̄ elo quia p̄ferūtur. **A**bsentiū abtreato-
 res quali malignos sc̄p̄ire auctoritate det̄er-
 re: q̄ hoc inter p̄fecti v̄tutes h̄is p̄pha omcō-
 rat: si aū sp̄ectū iusti malignus admichilū de-
 ducatur: q̄ ot̄ia p̄ximū nō pbanda deuileit. **N**ō
 licz tibi alterius vitupacōez patiēter audire: q̄
 nec ab alijs optas recipi tuā. **I**ustus quippe ē
 quicq̄ d̄ ot̄ia xpi euāgelū venit: si alteri qd̄ tibi
 ab alio fieri molestū ē patiaris inferri. **I**ngua;
 tuā sp̄ de bonis loqui assuesce et auditiū tuū ma-
 gis ad bonoz laudē q̄ ad maloz vitupacōnē
 accomoda. **V**ide ut quicūq; bñ facis p̄pter deū
 facias: sciēs eius rei t̄m te a dño recepturā eē mer-
 cede; quā eius amoris et timoris causa p̄fereris.
Sanctā magis esse q̄ videri stude: quia nichil
 p̄dest extimari qd̄ sit: et duplicis peccati reatus
 est nō habē qd̄ creditur: et qd̄ nō habeas simu-
 lare. **I**n ieiunijs magis q̄ in epulis delectare: il-
 lius vidue memor: q̄ non discedebat de templo
 deo fuit ieiunijs et oracōib; die ac nocte. **E**t
 si vidua quidē iudea talis erat: qualē nunc esse
 quēnt xpiē. **D**uime magis lectōis diuini dilige:

796 (*Hist. 172.*) *Charta. fol. 39 pp. Saec. XVI.*

Henr. Bomellus, *Bellum Trajectinum*, pag. 3—21.

Oda de Trajectinae civitatis laudibus, p. 23—29.

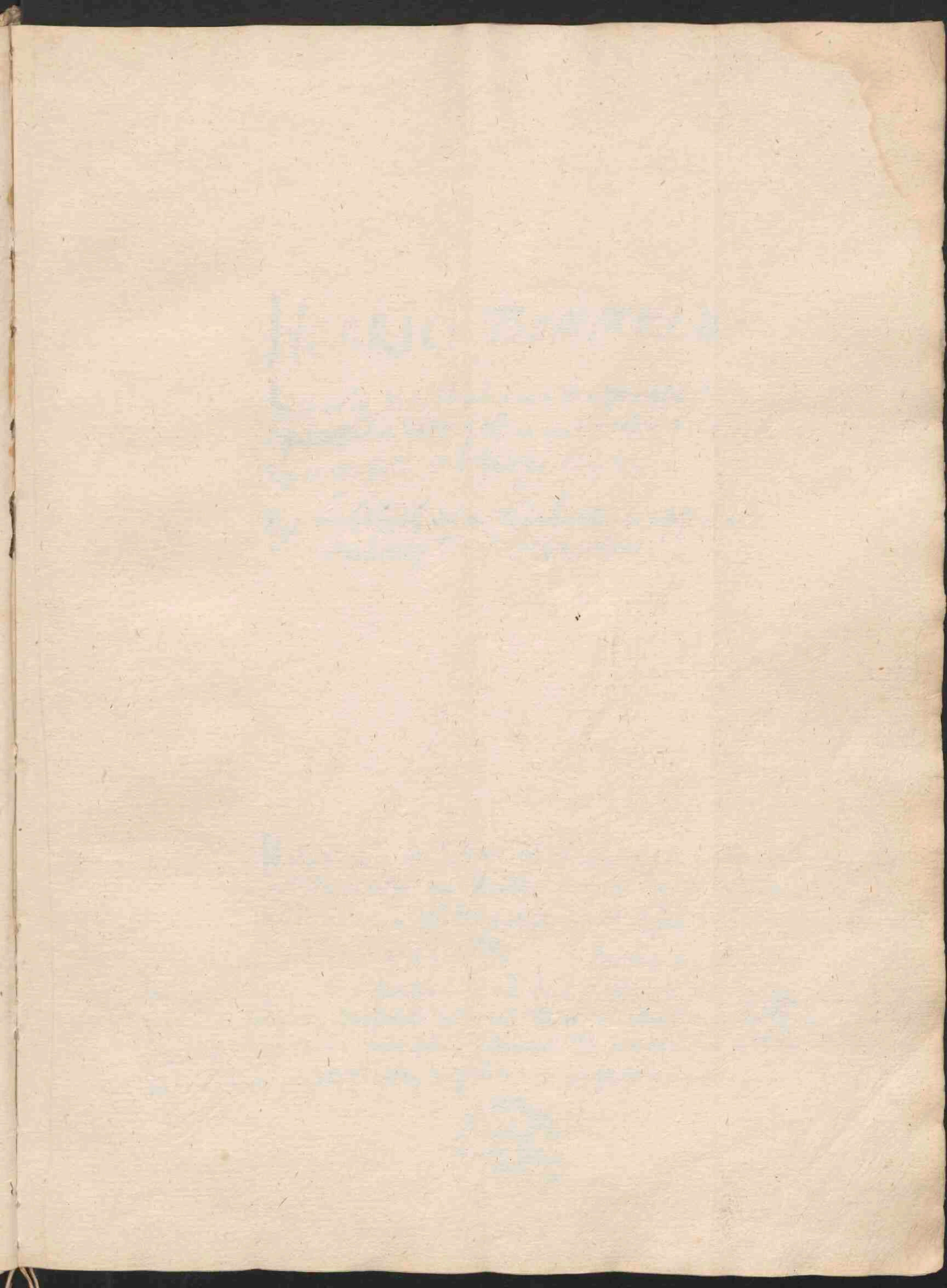
De festo Aurei Velleris Trajecti celebrato . . . a^o 1546, p. 30—35.

Lijst van verslagenen, gevangenen en onthoofden bij het innemen van Utrecht (in 1528), p. 37—39.

(Incipit:) [Dese nabescreeuen] personen zijn . . . . geslegen int innemen der Stadt van Utrecht, etc. Haec tabula, eodem tempore scripta, postea codici addita fuit.

„Ex bibliotheca Gisberti Lappii à Waveren” (qui annotationes adjecit), postea Corn. Boothii. Donum v. doct. J. A. Grothe (1885). — Codex editus est a v. cl. B. J. L. de Geer in „Werken van het Historisch Genootschap” N. Serie N° 28 (Utr. 1878).

Ms. hist.

N: 172

HENRICI BOMMELII

historia translationis temporalitatis
episcopatus Ultrajectini in Carolū V. Cas.
expressa fuit Marpurgi 1542.

Ex bibliotheca Aisbochi Lappij à
Wanowij Joh: Ultrajectini.

Henricus de Boemol frater domus Sancti Hieronymi
in Traiecto sive Rector Sororum Beatae Mariae
magdalena ibidem obiit anno 1542. Ad Beatae
magdalena sepultus. Legit Lappius in codicibus ad S.

Joannem qui olim pertinuit ad didm Bommelium ex cuius iudicio
Valerius deditur despoliis Henrici Bom. Bibliotheca Belgica inscribit
et describit dicit enim hunc Henricum Bommelium et alios Henricum
Bommelium ecclesiarum vesalensium profanos fuisse.

Dei dicatoria spistol a . . . . .

[Faint, illegible handwriting in the upper middle section]

[Faint, illegible handwriting in the lower middle section]

[Faint, illegible handwriting at the bottom center]

Locus situs.

Traiectum sub plaga Septentrionali Civitas metropolitana,
Episcopali Cathedrali insignis, Belgis, Hollandiqz cotermina.
Locus positus amena, salubris, grata, Et p^{er} quosdam Rheni
gurgos interluit, hucqz per medium Civitatis diffundens, navibus
ad importandas mercos perniciam Sabulorumqz facit. Agrum cum primis
habet uberrimum, vel facillime sementis, vel pecorij alendo aptum.
Civitas ipsa cum muro, fossam, Vallumqz ambitu regulariter cincta
sit, atqz altissimis, ornatissimisque ante oia adibus culta eminet,
tamem Monasterijs, templis, Basilicis, pseudocis, precipue insignis
est. Summa isthic in adibus munditia est, maxima in ciborum
vestimentisqz apparatu cura, adeoqz hac parte cum Hollandia finitimis
certare videntur, apud quos hanc rem curisitas summa est.

Vechfa fl.

Instituta.

Optimo proinde legibus ea Civitas severissime ad hanc usqz
tempestatem usa est, adeo ut nulli hac in re palma prebuisse
videatur. Porro ubi cepissent patrias leges paulatim transgredi,
vetera instituta, pro sua quisqz libidine conollere, plebiscita
negligere, atqz maiorum decreta postergare, optimos quoqz
e patriciorum g^u, suis ex sedibus deturbantes, tum ois
hanc dissimile quiddam atqz olim Spartiatis accidit, quod
apud Plutarchum videre est. Concordia siquidem res
parve crescunt, discordia magnae etiam dilabuntur.

Mores Traiectinorum

Porro Geminum gemis ingeniosum, facundum, blandum, castum, fastu-
surgidum, luxu profundum perditum. non abs re autem ex astrologia
quidam, loci situm Scorpio & subiectum oppositumque ex diametro voluit.
Unde hoc de Geminum gemis, no factum (ut aiunt) in cornu, sed bene-
mum in cauda ferat, facit nimirum ad blandum, eorum cauda pingens.
Ceterum quod abominabile est, Principibus atque presulibus rebelle atque
inimicorum.

De Ordine Magistratus.

Tres denique in ea Civitate Magistratus ordines sunt. Vnus Ecclē-
siasticorum nempe Canonicorum quinq; Ecclesiarum, quos Collegiatos
vocant. Secundus nobilium. Tertius eorum est, quos ex primis
ribus plebis, in senatum allectos, Patricios appellant. Hi communicato
inter sese Consilio, quoties Reipub. Utilitas postulat, in communi
decernunt, quidnam potissimum faciendum sit. Hos Ordines illi
vulgato vocabulo Status appellant.

Anno a partu Regno vigesimo quinto supra sesquimillesimum, mense
Februario, Civitas summatim cepit, cum summissa tempesta-
tis aestus cocitaret, cum domum scintillas futuris incendiis, quod cum edariter
in omnia passim grassatum est; in sese intus cepit.

Erant inter Patricios vir prudens, consilio solertia, et moderatione nulli
Euerardus Soudenbalgus in ea Reipub. secundus, cui nomen Euerardus Soudenbalgus, hic multo
iam ante consul primarius, Reipub. prudenter interq; administrabat.
Verum quia gloriam resq; peraras invidia comitari solet, intercedebat
sua privata quaedam similitudo, cum nonnullis ex nobilibus primatibus,
quos, eam potissimum ob causam, gloriae suae gemulos passus est, quod
nobilibus ordinis non admodum equis videtur, praesertim cum ex eo
ordine, aliquot iam pridem ob sua in patriam leges commissa, civitate
eiecisset, quorum primum erat Gerardus ex nobilitate familia, qui
in ea civitate, arcem nobilitatis sibi vindicant. Hinc illi lacrimas
Huius proscriptio antiam prebuit, cum male cuperent Soudenbalgo,
bona nobilitatis parte suam ob causam vehementer successa commotaq;
Quibus autem in libera civitate, in se adversus Soudenbalgum, palam
nihil agere molirunt poterant, apud sese deliberantes, de cetero
hominem alia via aggredi, atq; per circumlocutiones illi vindicta.
Communicato itaq; cum Ecclesiasticorum primoribus consilio datis brevissimis
dextris, blaterones quosdam in promissa plebe subornare studuerunt,
qui inauspicatum in vulgus rumorum planstraq; mendaciorum spargat,
atq; accusent Soudenbalgum, repetendum. Multis iam argumentis
oportuit esse, sed Soudenbalgum graviter deponit, Reipublice
redditis in sum emolumentum committere, et civitatem deniq;
innumeris exactionibus, accisis, Vectigalibus, decimationibus indies
magis magisque gravare atq; incessanter vexare, quibus tamen omnibus
non in Reipub. sed in sum modum pro libito statui. Et non illi in
tanto facinore comas deisset, addidit Godofridum Vorhium virum
optimum qui multo tempore Soudenbalgo in magistratu collega fuerat.
Hunc clamitant, et magistratum, ita et pecuniae furtaq; comitem
existisse. Hisce Sycophantiis, cum circumforaneos aliquot constitissent
indistinctis, ipsi suam sequor telam suam exersi sunt. Sudent
Ultra ad calumniam propeisse plebi, et a Soudenbalgo, et vomis dati
acceptis rationem exigant, deq; administrata Reipub. satisfaciant.
Amplissimum propositum spem esse clamitant, latere patere iam dudum
fenestra, sese ab omni accisum, decimationem, atq; Vectigalium
exactione vindicandi, atq; pro foribus iam instare tempus, quo
se in libertatem afferant. Hic ubi passim et clanculo et palam
spargerantur, vulgus principis furibundum nihil apud se fac de re
submirrabat, mox tanquam ferocissimum mare, quod futuram minot
tempestatem, palam adversus duos sese viros summatim aestuareq;
cepit, importunis clamoribus, probris ac iniuriis, quatuordecim annorum
rationem exigent. Interim letum sonnabat libertatem intempore
vulgus, cum atrociorum multoq; graviorum sibi assideret servitorem.

Godofridus Voordij.

* Coeyck van
Voord huy-
dzijf de
quo vide litor
kandij et
Dach Buiet
wijck libro
singulaci de
Pauis fulminat.
23 fol. . . .

6
Hic rumor sibi increbrisset, Soudembalguo et Vormio subodorati, quid
nam in se maxime venturum quidam, magistratum advenit, conditoremque
Ecclesiasticorum atque nobilium ordinum, Soudembalguo in hac & bu proloquio
cepit: Ego inquit optimi viri, Reverendique Senatoris, presentem
Reipublicae. Quia cum collega meo Vormio administrarij, atque Sines (et nostris)
Civitatis gubernas, aliquot iam annos moderatus sum. Proinde cum singulis
Annis, quibus nos cessimus, rationem datij atque acceptij, coram presentij
Senatu exacte reddiderimus, non possumus non mirari quanta Ategas
nobis excitavit Tragedias, quidnam civilis sibi velit tumultus. Adsumt
fabelle, quibus presentis nobis Senatui de bene administrata Reipublica
abundante gratificatur, nostrorum in reddenda ratione fidei, sine singulisque,
etiam adstipulatur. Haec, si praesertim forsitan impium non satisfacimus,
ex admittit, subdito nostro calculo, coram crudelissimo Senatu, alicui
Consultatus rationem reddere parati. Atque tumultuanti passim sine
delectu, sine iudicio, plebi satisfacere, non opus est nostris. Non est
nostram virum placare ferentes, non ferere magis, quam si coetam
maris tempestatem evictam vel linguam plebs sedare conentur.
Maxime cum in hac hominum genere plerique stupidiores sint, quam ut
ipsi recte iudicare queant, et ideo praesertim, quam alienis sententis
velint accedere. Haec sibi Soudembalguo libere satis praerasset,
insum est, quia cum collega Vormio paulisper e Senatu secedere
parat, secessit, cum omni sententia, omnia iursum atque deorsum iudata,
fadrag tandem consultatione, quoniam maior pars plerumque solet vimore
minorum, a nobilium ordine decretum est, et aliquot e promissa
plebe seligerentur, rationem exceptum, nominatis viginti quinque sine
favina hominibus, ferunt arbitrio, omnis rationis censura permittatur.
Nec alia ratione, quicquam esse ratum voluerit, nisi quod illi sine calculo
approbassent. Posteaquam Soudembalguo et Vormio hac invidissent,
infracti animo persistere in sententia, esse se se paratos coram magis-
tratu et quatuordecim parari (quod illi Cantuaros vocant) de intemata
calumnia satisfacere. Praeter morem autem ad atque ridiculum, imo nos
ipsis nos Reipublicae decorem esse, coram coriarijs, vellionibus, pistorijs,
Cordombus, fabris, Cementarijs, fullonibus, textoribus, bubulcis et
reliquis id genus proceribus, Senatus arcana pandere, aut rationem
velle exigere, maxime cum ipsis ob crassam reformam imperitiam,
animique stupiditatem, hanc rem nihil intelligant, nos alij rei usque
fore, quam ut importunis clamoribus ac strepitu omne negotium
turbent, subvertantque. Haec Soudembalgi responsum magis ad huc plebis
animos exulceravit, et potest qui praesertim se nihil facere ab eo
arbitrarentur. Quare facta seditione, Universa artificum sodalitia, in
Camentarijs D. Iohannis, quod vulgo Campum fannis appellant, armata
descenderunt. Praesertim mandant Soudembalgo et Vormio, uti qua primum
se se expediant administratoremque Reipublicae rationem plebi sine mora reddant,
alioquin futurum mox, ut et sibi illud extorqueant. Haec illi accepto micio,
quoniam violentia iam eos agebat, verentes ne sanior aliqua inter
Civitas coiret seditio, quae non absque sanguinarijs cadibus consistisset.

Soudemb. et Vordun
Urbe excedunt.

cum inter cives Soud quatuor decessent qui Soud emburgo et Vormio ex
 animo bene vellent, matris prudentiqz consilio decreverunt, finem
 plebis cedere, quem nulla re alia facile placare posses. Duo itaqz viri
 optimi de Reipb. meriti, civitatem Ultra egressi, Soud emburgum ad
 Traffislanum, Vormio vero Amstelredamum coefferit, in hoc multum
 clarissimum virum, tam graecum quam Romanum exemplum sequuntur.
 Posteaquam Soud emburgum et Vormio, ingrata Urbe relicta, Ultra in exilium
 coefferissent, bona pars plebis, et erat armata, Ecclesiasticum atqz nobilium
 primoribus, forum opera, res novis molientibus, qui et ipsi armati erant,
 pariter in eodem Senatu aduolant. Ibi mox a novis proferibus, et a
 Violento Senatu Soud emburgo et Vormio atrox proscriptio intentata est,
 bona oia confiscari iussa, nemine reclamante, multis tamen non indignis
 ferentibus, neqz refragari ausis, ob motum furientis populi, a quo pedibus
 in eam sententiam itum est. Ad hoc ab inauspicato Senatu, grauioribus
 censuris proscriptur. Decernunt ne quis forte de proscriptorum multa
 grauius causetur, neve de reditu quisquam mitem audiat, alioqui eadem
 censura plendum fore. Interim innumera apud plebem facinora
 comenti sunt, quibus absentes coeparsunt, quorum proscripti fuerit
 nota erat, quod se iam pridem multis argumentis defendisse iactabant.
 Mandant protra quotquot vel Consules vel Questores rerarij seu
 Camerarij, a tredecim annis fuerunt, quamprimum sese parare ad exhibenda
 rationes, deqz adeo iudicandam Magistratu ipso et plebi satisfacere.
 Inter cives bene animo esse, spem libertatis sz iam dudum in herba
 esse. Nam Ultra non opus fore exactionibus, cum sua opera, inexhausta
 Magistratus atqz Quistorum rerariorum siglaryria, nunc in luce emergat.
 Hec res, tametsi cordatioros quoqz e civibus desolenter moneret,
 et multu facit apud sese abominandum facinus execrati, stomacharetz,
 illi tamen Soud sequos officiu suo finitum sunt. Alios nuzqz ex viris
 primoribus, oborto (et aima) collo in ins frangebant, alios, quod
 Soud emburgo et Vormio bene vellent proscripterunt. Alij e Magistrat
 fu deturbati, aliorum possessimonia, pretensa fuit rapacitatisqz calumia
 confiscate. Cum emqz, quod lubebat animo, idem licebat, ex coirato
 res omnia agebatur. Si eni vel privata similitas cum quoqua
 incidisset, intulenta labo aspersus civitate eiecerunt. Porro et
 simitumodi tyranide etiam licentius oberebant, facta confederatione,
 datis virissis dextris, quidam cominibus animis in Reipb. perniciem
 cospirarunt. Huius factionis, qua Confederationem placuit appellare,
 auctores extitero, Ecclesiasticum atqz nobilium primates, quosdam
 etiam e civium turba sibi asciscentes, quos nominant ad quosdam
 quodam facinus facile fore paratos. Horum vis et insolentia cu
 indies magis magisqz imalesceret, atqz passim in oes saurot,
 optimi quiqz ex patricijs ac civibus, Soud dubijs divertens
 angustati, quem finem tandem simitumodi initia postenderent, sui
 desertis sedibus in finitima oppida conigrarunt. Hoc facinus

Confederatio.

8
 1516. Hoff. Lij. 1612
 Eintr. Zandembalgi
 Outlo. d'arke g'lyklike
 Wy. Ruyt. by. Voorst
 by. Doornburg in
 Land. by. Aveler.

adeo confederatorum animos non percutit, ut insolentius etiam agere post
 hoc ceperint, non modo in proscriptorum bona, sed etiam in familiam, in
 oves, in clientulos et in impios quosque, tanquam indomitas ferre, grassantes.
 Zandembalgi filia charissima, clarissima femina iam dudum gravida, cum
 indigno ferret patrio contumeliam, et illatam sibi ab his, qui impetu
 facto, in oves irruerant, manum etiam repellere conata, a quodam
 calcibus illisa aborsum passa est. Multa in sum modum indigna
 memorata facinora, sub id temporis perpetrata sunt.

4
 Jacob van Aem.
 die van Nijmegen
 W. d. v. g. h. v. d. g.
 Bisschop Jacob.

Quum hac Traiecti ageretur, Antistes Henricus Banarum Dorostali
 lectulo decumbens, aegrotabat. Verentes autem confederati, ne a proscrip-
 tis apud Antistitem promitterentur, missis ex templo sine fudionibus
 coris suis, Dorostalum tendere, principem conuenire, deque negotio,
 quod erat pro manibus certiorum facere iubent. Ad Antistitis
 colloquium admissi, sane occasionem calumniandi multam, proscriptorum
 errata exaggerant, sua extollunt. Quod facile licuit, nemine verum
 narrationem refragante. Eo tantum suis suspicantibus rem tunc deduxerit,
 et optimis principibus, in expertiora pro eis non quibat cognoscere, ipsorum
 sententiam subscribere adque confirmare. Atque id potissimum accidit
 partim opera Jacobi de Mijnen, qui fuit Episcopalis aule professor
 erat, quo inventore confederatorum factis aliquandiu usa est, partim
 quod confederatorum legatis et suis Ecclesiasticis populisque primoribus,
 (et est innocentia nulliquam suspicax) haberet fidem.

Jacobus de Mijnen.

Confederati ubi viderunt sine facinoribus ab Antistite etiam suffragari,
 cristas erexere, licentius grassati sunt, inque proscriptorum uerum semel
 conspirantes, atrocissima quaquaversum emisere sanguinata, quibus
 edicunt, ne quis proscriptorum in Traiectinam diocesim diutius moretur,
 alioquin capite plerendum, quicunque tandem reperiantur.

Septiwaandij
 no. voc.
 Gulo vocali
 qui?

Inter hac cum plebs viderent se amplissima spe frustrari, dataque
 sibi experirentur a Confederatis de libertate sibi, cum
 indies maiori seruitute premerentur, capere nonisil primum apud sese
 hac de re submirrurari, donec palam a Confederatorum factio
 deficiente, ipsi inter sese mutuo tumultuari ceperunt.
 Huius defensionis ausam, rebellandiue audaciam si cuius potissimum prebuisse
 vixit sunt, qui in superiori Civitatis parte degunt quos Confederati
 nonis vocabulo Septiwaandios appellat. Hi primum adversus confederatos
 letalia arma sumptum, eos mox et reliqua sodalitorum robore sequuta
 est. Armati itaque in Campum famis conueniunt, ibi importunis clamoribus,
 probris, armorumque strepitu, multa Confederatis mala imprecantur sunt,
 atrociora etiam interminantur, nisi sint parerent voluntati. Hoc ubi confede-
 ratis compertum esset, cum forent numero inferiores, protinus cum

Amibruin, diei Joannis Ultraiari valde celebris est. Meminit eius in
 Cornelius Bloekius in Chronico suo Canonice Reg. Latine in
 hac verba. 1451. Nicolaus de Cusa Cardinalis sibilai de oculis & a-
 postolica sedis legatus. in comitibus S. Jois suggestis confidens co-
 amabatur ad populum, medicum omnibus confisit et contulit avarum pla-

aut alterum e suis miserunt, qui benigne cum Septimandio exponere
 rent, ac dicerent Confederatos quidem ad omnem eorum voluntatem
 paratos esse, tantum modesto significent quid fieri velint. Nulla
 ultra citroque Saba facta, tandem ex lege Strongo discussum est, ut
 Ecclesiasticis, monasticis, atque Equestris ordo, communi exactionem, decem-
 nationem, atque accisam omni cum cimbis identidem ferrent. Equum
 enim esse, ut sicut unius civitatis iure, ita et cunctis onere
 potirentur. Hoc contra immunitatem (ut vocat) Ecclesiasticam
 decretum, tumetst Confederatis gravis, ac non ferendum videretur,
 tandem cum in presentiam non alia via poterant elabi, consensu obtinere
 vandum statuerunt, donec opportunior occasio sese offerret.

Post hoc Sibi Antistes ab infirmitate Sabinus convaluisse, ceteris
 Traudum adijt, accensio de omnibus, que inter eos gererentur
 cognoscitur. Istis agentem causam Confederati, et Septimandij certatim
 condurre student, quisque sine causa patrocinatur. Tandem cum Septiman-
 di viderent Antistitis animam in Confederatorum causam magis propensam,
 rursus arma corripientes, in Campum fanis cogerunt suos. Ad hoc cum
 tumultuantes ipsa Antistes descendens sciscitatus est, quoniam tanta
 seditionis causa, quibus tandem finitus foret, iniquum esse in libera civitate
 se presente, lenissima ob causam tantis citre tumultus. Septimandij
 e dincto respondit, non bonum esse causam tantis tumultus, verum
 instam et gravem, quam utque adeo labefactam voluerit, et etiam
 dignissima sit, que Antistitis censura amuloque reprobatum atque roborat.
 Quid iniquum videretur, inquit, si nobis abrogata iam pridem civium indulta
 seu privilegia restitui cupimus. Quid instum, quam ut rescissa, male
 parca immunitate, Ecclesiasticis et reliquis id genus hominibus, parca
 cum cimbis onera ferant. Hec in antistes nota prius habuit, super
 inactionem esse de deponendis armis Saba facere. Antistes itaque diligens
 sine re perensa, veritas non hoc procella in maiorem aliquando
 tempestatem trumperet, in suis quietem respondit se eorum votis
 propedem assensurum. Cumque idipsum violentino exigeret, nolens
 contra aqua frantum nisi, vetera cimbis indulta restituit, adta
 confirmavit, decretis suis sine subscripsit, que tandem oia postea
 rescidit atque antiquari iussit, in hoc sequitum magis Aggelaj Regis
 exemplum. Hinc enim cum quispiam aliquando diceret, idemque sapienter
 repetit, promissum, ita me Hercule promissum, inquit, si istud quidem est
 iudicium, simantem invidium locutus sum, me promissum. Cum idem subdidisset
 Veritatem daret Reges, siquid capite amoverint, perfidit. Non Reges
 magis respondit, quam illos, qui Reges adomant, potere invidit, dicit.
 Hec metamorphosis Cosmopolite Septimandiorum animos, exulceravit, adeo
 ut ex eo tempore perpetuum adversus confederatos idem coeperint. Dicitur
 mirum est, quam in multis caedibus exarserint, tantum occasio dicitur.
 Nusquam in ea civitate tanta quies, iniqua securitas, par nulla, Sibi

Cabiles duo, annis gratiarum
 et remissionibus.

famulatus, Undiq; discordia. Hinc semel omnes fides confluerant. Frater
 altercabatur cum fratre, Vicinus a vicino dissentiebat, pater cum filio
 digladiabatur. Artifices qui manumaria opella, temporis cadum fugare solent,
 quiq; labore diurno vicinis suis familie suppeditabant, nunc insueti
 armum cum quantitate inuigilant, gladios stringunt, bombardis arcibusq;
 certant, hastas torquent, Horacum induunt, lanceis cotisq; aggredi cogredi
 tentant. Sacerdotes proci nescio, quomodo est proprium officium, dissidens
 modis omnibus in concordiam redigere, pacemq; etiam suo interduco conciliare
 nunc clasticum canit, frigidam fuit suffundunt, ad eadem solentur, quia
 et ipsi armati in aciem aduersus suos ciues prodire non sunt veriti.
 Hinc permittissimum Tragedia, non ut modus non finis videtur
 illud, eo tandem venientem est, et incertam malis aleam experiri
 necessum fuerit

Anno itaq; 1526. 6. Idus Decemb. Confederati coacto exercitu Undiq;
 suum numero, magno sese apparatu ad pugnam instruxerunt Septimandij
 i diuerso militariter et suis in aciem aduerso conati, castra iuxta portam
 quam Feloniarum vocat, motati sunt, alacres confederationem impetum,
 et iadabant, exceptim. Magna spes, maior Chrisq; motus erat.
 Confederati bellandi arti fidebant, Septimandij viribus, cum essent numero,
 non animo inferiores animis multo superiores. Sub vespera itaq; confede-
 rati suis a castris proficiscunt, ingenti animo, Septimandiorum castra
 inuadunt, ibi vir dum comissa pugna bona parte cimum motu propom-
 dum examinata, a Septimandijis descunt, sine aliis aliis delapsis. Reliqui
 qui subsistebant, ibi se inidos desertere a serijs vidunt, et ipsa fuga
 saluti suae consulere studuerunt. Hinc conflatus ille finem solitum est
 Confederatis rem potius, i quibus vniuersis perijt vir equestris ordinis, cui
 nomen erat Assuerus de zuylen, ex Septimandijis tres occubuisse narratum.
 Die altera magna pars cimum, maxime qui rebellionis auctores existant,
 i ciuitate profugerunt. A confederatione in multos passim scintillae est, ut
 ab iniurijs quidem temperatum, ita incogitant et imperitum vniuersis, dum
 maiorem votis sine doleda obsequitur, dum adulatim partibus, dinq; suis
 minimis indulget affectibus, in suam ipsam perniciem proceps vult.
 Vnde erat Sondobalgnus, quem equestris ordo venerabatur, qui cum patrias
 leges iudicibus fuerat, improbit eorum conatibus perpetuo aduersabatur.
 Hinc eijcundo dum ciues suam operum nauant, et ciuitate se libe-
 rato exiit sunt.

Verum omnimero, et motionalis ac male sibi conscijs, vniuersa sunt
 suspensa, verentes confederationi non contrito amilio, resumptis viribus,
 Septimandij incantes aliquando inuadunt, facta inter se consultatione,
 milites conduntibus trecentos sibi cooperibus mandarunt, quibus Rex regalis
 aule profectus aliquot equites adimplet. Abs violento per honorem quo
 multa ciues indigna perpessi sunt. Ecclesiasticorum proceres aliquos
 satellitibus obambulant, stipatoribus stipendia largiuntur. Erarium publicum
 quo in Reipub. emolumentum est inuocatum, in reipub. detrimentum exhaustum.

~~Quo fado omnia Septimandis libertatis spes ablata est. nulla reque =
mandi fiducia est reliqua. Hoc solo sese solati sunt, quod fado quaquam
ambigebant, nullum violentum fore imperium: futurum silentio se
ceteris, in meliora sese se referant.~~

Anno 1527.

Porro confederati, ubi nominem sine fessis obstruere, nullum sine
conatibus adversari viderunt, egregium facinus animo meditantos,
decederunt semel omnium civium libertatem, cuius scintilla duntaxat
supererat possidenda. Anno itaque 1527. circa hoc dies qui nobis
proxima minatur quadragesimam, contemplantos Rudis, quia fissa sine
ceptis potissimum suppeditis ferunt, glauca tandem a ditibus Isoldemica
Benscopiorum auxilium contrahere, quibus capitale semper odium in tra=
idinum fuit. Insuper pariter rogis, edicto mandantem Septimandis,
ubi oia fodalitiorum signa, que vexilla appellant, ad Episcopalis aule
proferantur, quamprimum ferunt. Dicitur pariter Septimandis, quibus
plura indidit est, ne conditio deinceps aut matutinos resoluti=
ones inter se haberent. Oia denique que nobis aduadno dno iungendo
indidit, que ex solari instituto obtinebant, antiquata atque irrita
fieri voluerunt, multas in sum modum doctas, que cum patris legibus
civiumque libertate ex diametro pugnant videbantur. Voti copos fadi
confederati, Benscopios domum remigrare iusserunt, nec multo post
milites conditios ex fando impo arario facere missos.

Benscopij.

Anterea optimam presentem, cum iam confederatorum inscientia in tura=
nidem Bergorel, suis calamitatis fado cepit, indolentis despondit
quod confederatorum factioni, tantum licentia indidit, presertim cum
efficacissimis argumentis illi probantur, multa indigna Sondenthalium,
Vormium, catidrosque proscribitis pertulisse. Subodoratis Confederatorum
imposturas, quid iam sine Casricis venarentur, fado quaquam viglatem
Antistitem latebat. Diligentius ergo constituto negocio, quinquandis
fubelliones parato in hoc diplomate misit, Sondenthalium et reliquis item
exules, dato salvo (ut vult conductu, ad se Dorostatum evocato, et
exadins de eorum causa cognoscere. Sondenthalium et reliquis item
exules, sum apud Antistitem fadorem nati, sine mora Dorostatum sese
contulere. Eo postquam venerunt, primum per literas apud Antistitem
causam suam agere iuberunt, tandem ad colloquium admissis Sondenthalium
et est vir mollior facundia, se suis de intentata calumnia, no absque
militum admiratione, vindicavit. Horatur itaque Antistes exules
bono se animo, spondetque se propediem, auspice fado, curaturum,
et sine sedibus restituatur.

Hec imitatio, confederatum factorem comedi male habuit. Deinde mirum est, quam sic immerito calculis illorum animo displicuit. Jam eos colimus, terris miscere putant. Quamobrem totis exertis viribus, factorem sine anteaquam nos Dorostatum mittimus, et qua possint comodiorum via, nihil intentatum relinquendum, Sondenbalgo calumiam struant. Adum de nobis est inquisitum si id revertatur, nil superest, nisi et suspensio trabem quarimus. Adeo timore trepidant male sibi coeque, quibus inprimis Volupte fuit optimi principis licentia abuti. Missi ubi presulem adiura, rogant, et promissorem memor, no simul ea que olim mutare decrevit consilio, ob quorundam impudentium, labefactam et conellj: Iniquum eo principem virum no prestare, que ore, que literis, queqz amilo suo fieri iussit atqz mandaverit. Ad hoc denarrat Confederatos eo se animo in Antistitem quo semper, no oblitterata eo veterem fidem erga eum, tantum ipse integru sepe exhibeat principem. Quibus Antistes. Ego, inquit, stringo causam iudicium inaudim, deliberato autem meditatoqz accuratius rogoris, cum Traiectum dederit, quod fuerit iustum, statim. Hoc accepto responsu legati cofestim Traiectum confederant ad suos, quibus profecto Antistitis responsio et male sibi coeque no admodum placuit. Nec abs re, cum enim regnum quoddam possidebant, iam tyrannidem quandam meditabantur, quibus opinio molestissimum erat, et que toto oia nemo facile abdicare possit, Extrema idcirco experiri maluerunt, quam dolo affectatum imperium abrogare. Hoc enim fudum augmabantur, si unum Sondenbalgo cimitate donaretur. Quare omnes monere lapidem conati sunt, et pulum et per cimitales uniuersa tentarunt, et sunt et Vermis via precluderunt. De reliquorum restitutione no admodum diligendum consuevit.

Anterea Antistes coacto aliquantulo numero equitum, quos illi Illustris Princeps Florentina Comes Biron. suppeditarat, cocitus Traiectum proficiscitur. Confederati ubi inaudissent principem in exercitu aduenturum, ad arma concurrunt, oclusisqz portis, ad mirum aduolunt, cum emittunt pterea que cum Antistite expositabant, quidnam inuigintibus propter motum sibi solit aduentus, quidne equitum turba portendat. Hec, inquit, male cuiuspiam machinationis suspicionem pro se ferunt. Ad quos Antistes. Ego inquit, solis officioqz facturus satis, sunt adueni, quod apud iudicij si fuerit, pro nostra virili determinatum, tantum abest, et cuiusqz vel leuissima infere inimiam sit animus. Cofcientia nullo coeque. Ea si vobis bene coeque est, no est, quod censuram nostra inuigintibus: sin autem male, etiam atqz etiam cofultate, si Imperatorum gesserit, imperio parendum est vobis. Confederatum legati, hoc accepto responsu, inuigintibus Antistitem tantisper operiri, dunt hoc magistratum suo dimittant. Successit Secessit itaqz Antistes in Monasterium Benedulindum, cui nomen Oesbroeck. Adgit agenti per interuicium mandant Confederati, no se quidem subterfugere consuevit, neqz Antistitis improbare voluntatem, eorum hac via nos patere illi ingressum. Licere quidem una cum familia ingredi, at equites introducere armatos superuicium non sunt. Hoc mandato subierat Antistes Dorostatum indigna:

Oesbroeck.
Ego vobis excludi
dicitur.

Thyberius de Zuley.

bindens reversus est. Absentem ex Traiectinensi primatibus quidam
prosequenti sunt, inter quos erat eximius vir Thyberius de Zuley sub
id tempus consulens agens primarium. Hi quibus poterant modis, principis
animum placare studuerunt. Quod cum ob Confederatorum perfidiam
non procederet, Consul Sulemsi funesta civitate relicta, ad Hollandos
cessit.

- D. Marcus Wesius.
- D. Adrianus Renssius.
- D. Antonius Venrodius

Porro Confederati perpetuo diligentius facinorosi, quod in Antistitibus et
in optimis quoque patrat, Sane quaquam ambigentes hoc in summo issem
ingulum aliquando reddimus, ultimam salute praesidium exoriri. In quo
Telvis Ducem Carolo, spes supererat, is in suspectas foret, adim
est inquit de salute nostra. Mittunt itaque factionis suae Choragum
D. Marcum Wesium Cathedralis Ecclesiae Canonicum. Hinc adiungunt
D. Adrianum Renssius et alterum quendam eiusdem
Ecclesiae Canonicos. Ne vero claudicaret sermo, claudum addunt
Venrodius. Legati prope profecti, Ducem adveniunt, supplices legationis
suae officia negocia pandunt, in qua nassam incidere edisserunt, in
Duce iam omnem spem suam sitam esse deprecant, ut afflictis succurrat
et in presentium opitulatur efflagitant, et popte, qui Traiectinorum
desperatis etiam verbis, saltemis patrocinatus sit semper. Alioquin sine
extremis periculis esse. Quid si belligeris, si incertam Martis aleam
exoriri necessum fuerit, nobis, inquit, immo salis est, tantum te
duce, te Imperatore stamini. Hec oratio Ducis animam ultra ad bella
propositum adeo commovit, ut confestim destinatis quadringentis pedibus
cum legatis subito civitatem occupare iussit. Anno Dni 1527. nono
Augusti. Postridie pedibus et equitibus turma subsequi mandavit, qui
cum ab ingressu civitatis secluserunt, sub noctem effraus a Confedera-
torum factione portis, amissisq; repugnatis intramissi sunt. De pacto
Traiectinorum Civitas in Telviorum potestatem redacta est. Hec sola
calamitas Traiectinis doerat, eundem enim completa erat malitia eorum.
Telvis itaque intra civitatem receptis, cum iam omnia sursum atque
deorsum iudarentur, cumq; praesentem iudarentur via noctem, si civitas,
qui se saltem ab omni factione servarant immunes, profecto de
civitate anfererent, adeo ut ultra mille civis ammentis suis, qui
primo exulabant, profugisse memorantur.

Cogit deinde Antistes exercitum, tribunos, centurionesq; scribis iussit.
Contractis autem tribus pedibus milibus, equitibus ducentis, in agro Verdano,
loco natura munito, iuxta ostium fluminis quod Traiectinorum civitatem
interfluit, castris propugnaculum crepit, quod firmissimo ex quadrato
lapide cespite Gallo intertextis undiq; trabibus cingit. Desiderio demum
Cataractis, fluminis montem obstruere conatus est. Reliqua itaq; castella,
que passim in Traiectinorum agro erat, armatis militibus replent, ut instrumta
valiant operam, et ab importandis comestibus Traiectinis via secluseret.
Arbitrabatur enim tanta multitudinem, si nihil inferret, brevi fame
laboraturam. Quare molis fundamentis, que iuxta portam erat, immisso
igne exussit, parvis omnia abegit, suburbana demolitus est.

14
Segetes quae iamdudum in arvis multitudine, in suam furca rursus insit.
Atque haec via non praedandi aut post oleiscandi desidio progit fieri procul,
sed conditus est tristibus hinc imitio Transilvaniam animo territur, quo
maturius festo male finis imponeretur.

Hassela.

Rhemus.

Rossumb.

Interea Carolus Gelus dux Transilvaniam Regimem iterum iudicio
parat, dolo occupata Hassela, oppidulo Gand procul a Simollis, Ultraedivum
nomine: Haud multo post hoc cepit oppidulum Dorostato vicin, cuius a
profunditate Rhenu, Rhenu nomen est, D. Cincere memoria celebris.
Traiectinis proinde pedibus equitibusq; mundum auxit, obstruendo domo-
atim importavit, in proximos pagos in fundamentum progit, atq; in
sua tandem oba irrare compulit. Civitatis praefecta nobili viri Ros-
sum archiepiscopo suo delegavit: Huius imperio, tam civis quam milites
parere, suis arbitrio esse obtemperare iussit. Ancho autem militem
mimere, sui omni omnia forma Gelivum nobilitas confluerat, qui
confederati, exstante iamdudum araris facte multitudinis non erant solven-
do, decedunt civis gravibus subinde exactionibus exurgere, quos et
violenter hoc militem pennis non in ados tantum, verumetiam ad
comitum mensam admittere oportuit, nemine contra hoc vel intulit
auso.

Transilvaniam
Regionis ad Cae-
sarem redactio.

Georgii Sconck.

Transilvaniam iamdudum potasse tanquam Turpi crebro recurrentis belli,
turbata iterum a Gelis regione, cum viderent nullum bello sibi decere
nendum fore, fradato cum Antistite consilio, pensulatis diligentibus
omnibus, iudicissimo Imperatori Carolo committens animis sese
subdore deliberaverunt. Accitusq; princeps Florentinus Comes Birton.
nomine Cas. Ma. a Transilvaniam regibus inauguratus est, accepta,
sua cum Caesarianis legibus, libertate, fidei sacramentum vicissim
stipulati sunt. Belli administratio clarissimo viro Georgio Sconck a
Tautenburg, Cas. Ma. apud Prussos vicario demandata est. Is accepto
exercitum, quantum suo officio fundavit, ne ignavia ocione forgerent
milites, aliquot ius men a bello ferati, mox speculam arduissimam a
Gelis iudicium, quae Camporum Civitatis imminet, solis expertis
viribus oppugnatam ei cepit, ingulatis ad eum omnibus. Erat proinde
Castro propinquaculum iudicissimum inter Simollanos atq; Campenos, ubi
aditum occludens, istud adiutante Georgio, rebis desperatis, facta
extemplo deditio, sese tradidit. Non multo post hoc, non Martio,
Hassela obsidione cinxit, quam post bimestrem obsidionem tandem in
deditioem accepit. Interea Gelis comitibus copis, insignem arcem
cui nomen est Horstium, obsederunt, quae sex triduanam obsidionem
sustinent, proferri dolo sese deditit. Hanc tandem arcem Gelis
demoliti sunt, lapidum acervis ad Rhenum oppidum deportatis.
Hinc ad Fussa profectus est, arcem Amersfordi proxima, ea ut aditum
quidam Gelivum passa, repente se tradidit. Tanta erat Praefectum fiducia.
Capta sunt et iudiciora aliquot castella, Doorn scilicet Sconandia, Mirha-
Hammm, quae sine magno impensio postmodum epe in suam partem redegit.

Hassela.

Horstana arx.

Fussa.

Doorn
Sconandia

Ham.

Deum cum bellum propter opinionem profolaretur, atq; indies magis magisque incrucesceret, rarus se Sibirius ac nostris bellicis inferioribus fore Antistes, cum Imperialis ante proceribus magno consilio tradens cepit, quid na illi sac in re deliberandum, quid faciendum foret. Illi suadent non se committenda, et audax facinus Trauidinis ac Telvici impune cedat. Hoc malum no suo tantum capiti imminere, Comitiarum finitimo Indiq; pernicium minitari. Quare no desultores, aures, qui illi nostris belli suppediant, tantum ipse fortem infractumq; ager principem. Hac spe animalis exo cotinno in Telvici movit, Bataviaq; depopulatus est, non indira prada abunda. Insulam quoq; Tielanam invadit, ubi castellum Telvicum, flumino cu Linga nomen est, imminens, obiter oppugnavit, cuq; magno stringz Sibirius et oppugnaret, et a profero ostent Scorpogelio, defenderet, si tandem captum, ad unum omnibus cum pfecto interceptis. Interim rigente Bruma, cum milites in Sibirna sese recipere, non sicut a rapinis et sanguinario ludo cessatum est.

Batavia.
Tiela

Sub horum tempus, in nitens calum iamdudum ad bella polliceret, Telvici Sibirius ac fagus, Saad ambigua discedens rarus, quid in se et in Trauidinis Casarum clanculo marginarentur, coadunato positum exercitu, opulentissimum finis Hollandiae pagum Comitibus Hagam ad 28. populabundus invasit nomine maris. Magnam Sine aut, argenti, atq; prorsusissima suppellectilio sine abstulit. Audacissimi Sine facinoris duces extiterunt, ex confederatis D. Joes Huchfembrechtus, Lubbertus Walrus, Jodocus Eijckind, Michael pistor, et alij novilli factiosum comitesq; ad quodam facinus paratissimi.

Haga.
Comitis

Michaelis
promissus
est p. h. v.
Arnold Rosenburg socius Jodoci theologi.

Jodoci Eijckind filius fuit Mr
Arnoldus Eijckind poeta et
in Gymnasio vltimario
quondam Quartanorum b.
Dor, vulgo dicitur Arnoldus.
Socius huiusmodi quibusdam
suis hic desiderantibus vi-

Illis Comitibus omnia passim
tanquam sociis pro praeda accedentibus et ab huiusmodi quibusdam
tantibus, D. Marcus W. p. q. confederatorum choragum diximus
Christophorus Westio fratris epistolary scriptis, derelatis subinde de
Archiepiscopo in vltima et.
De in excipio fol. 50.
Solanus expendit inq; lincum dedit A. et Marcus Typographus Hagae
qui Houtensibus vltimariis Belgica p. h. v. ad d. d.

Hæc inopina calamitas, non Hollandos tantum, ac Brabantos, Zelandos, Morinos, Picardos, Hammonios, Brisios, et Univerfos denique Cesarianos graviter affecit turbantibus. Hanc notam sibi invidiam cumque periculum tulere. Quare non ob repentinam lucem, tanquam astro peritum, non modo gelidos, sed maxime Transalpinos, quibus mali incantatos, totis exercitiis viribus adveniri parant. Naves se iam occasionem arbitrati sunt, quo sese de Transalpinis semel discerant, quoniam animis, perpetuis in Telios propensius fuerit quam in Cesarianos.

Interea dum isti res bellicas apparant, dum cognunt exercitum, dum stipendiorum summam admirant, Telius hanc quaquam sui dissimilis, eos milites, qui apud Antisthem Dorostali erant, Etoxi archi in Nassam pellexit. Erant enim Dorostali peditem municipium duo, equites ducenti. Istis in munitionibus, que diximus, castellis expugnandis iam dudum occurreratis, Telius subornavit impostorem, qui signum ac vestigia quæ Cesaris Majest. rebellionem ementiretur, suis addidit Comitem, quo minus illi fides adhiberetur, sacerdotem quendam. Personatis signa sustinens Comenditium optam in manus tradidit, qua Antisthem commoverat, et cæcè Univerfum suum exercitum ad se Dorostalium convocat, prelo enim esse duo milia Cesarianorum militum, superiores Bataviam partem adveniri parata. Quare serio fortiter vigilantes operam dant, ut quam primum exortu videtur apud Batavos incendii flammam, quod adveniens signum ac fessera ferret, suos inhorret ad unum omnes transmissis Rheno, ad se adnolare, quo comitibus copis, licentibus omnem liceat Batavianam pro voto populari. Antistes et est nimium credulus, et ab omni proferens suspitione alienis, impostoribus fidem habuit, comitibus exercitum inquit sese curare, ut expediti, dato signo, sine mora transfretare possent. Telius qui omnes clanculo exercitum in ea loca deduxerat, ubi in insidiis comode delitescere possent, sub vesperam signum dare iubet, exortuque incendii flamma, Dorostalanos, nihil mali suspicantes exciunt. Qui cum costatum transmissis Rheno in locum designatum venissent, insidiis circumventi, Univerfi aut fundati sunt, aut intercepti paucissimi fuga delapsi.

Post hæc Casaream coacti undiq; exercitū quatuor milia peditum in
 aggere Vardano cōsedere iusserunt, quibus mandatum est, sedulo adinsularo,
 ne qua via Traiectinis comitatibus importarentur, nonne scriptura
 aliquando facta Hollandos rursus invaderent. Reliquū exercitū in
 Brabantia apud Busciduram statuerunt, qui Telsis a Brabantis propeller-
 rent. Interim Florentinus Comes Brunus, cui a Cas. ma. fo. totius belli
 summa demandata erat, bombardas, aristas, vineas, pluteos, scalas, serenos,
 egalaricas, harpagones, linguas et reliqua id genus instrumenta apparare
 cepit. Quarum rerū tantam copiam, ut iniqua fany ingens, famq;
 violenta formatorum bellicorum vis supra regionibus visa sit. Exactis igitur
 hoc in negotio duobus ferme mensibus, assumpto exercitū Brabantico,
 mense Maio in Varda peditum manipulis, prope Amersfordiam ad Exm
 Henricum profectus est, communicatq; in illo consilio, arcem minutissima
 Elmssam postremis obsidione cinxit, quam die tertio valida militum
 manu expugnavit. Hinc cum omni exercitū ad Hattūm oppidū Telsis
 fluminis, cui Isale nomen est, imminere, movent. Ad hunc obsidionem
 clarissimus vir Georgius Scench cum exercitū Transilvano, transmissis
 fluminis se quoq; contulit. Oppidulo Hattūm adhaerens arcem, totius
 Telsis nominatissima, adeo valido munitio ambitū ciuita, ut a multis
 imp. inexpugnabilis diceretur. Hanc ubi formidatis bellicis undiq;
 pulsasset, Casaream, impetu facto, oppugnauerunt. Quibus, cum si qui
 in arce erant, fortiter resisterent, spe sui frustrati, ab oppugnatione
 repulsi sunt, quingentis ferme ex suis interemptis. Die altero, cum
 Casaream ad oppugnationem arcis expeditus sese insim accingerent,
 bombardisq; miras quaterent, Hattūm veritē sese civibus tandem
 inferioris forte, neq; succedant oppugnationibus posse tandem resistere,
 sese dederunt. Hæc res propter militum opinionem, ingentem Telsis
 metum incussit, adeo ut si, qui in castello erant modis omnibus
 minutissimo, cui Altona nomen est, prope Danturiam soli metu
 perentis, atq; propemodum examinati, ex isto castello anfigerent,
 nomine psequente, que res Danturianos magno metu soluit, adeo ut
 ex servitute sese in libertatem demo se vocatos arbitrarentur, tantam
 violentiam a militibus Altonais perpassi erant. Proinde et qui in
 arce erant prope Vardam, cui Hulkelstom nomen est, incensa arce,
 fugam nullo ergente inire. Tantum omnibus metum, ut Hattūm
 cubis expugnatis, et Comitibus Florentis presentia incussit. Incussit.
 Post hoc Comes dispositis Hattūm diligentor omnibus, Brinorsam
 exercitus viam ad alterum Telsis oppidum Oceanus Septentrionalis
 adiacens, cui Harderwic nomen est, applicuit, quod sex quatuordecim
 dierum obsidione sustinens, sese in manus Comitibus omnibus salvis
 tradidit, die sex Octava mensis Junij. Est et alterum Telsis oppidulum,
 Harderwic vicinum quod Elbinga dicitur, hoc antequam ad Harderwic
 exercitus moveretur, Elbo sese dedit. Tanta erat fama mansuetudinis ac
 benignitatis principis Florentis, quem omnibus bene didicisse solent,
 parcere subiectis et debellare superbos.

Elmssa.
 Hattūm.

Altona castrum.

Hulkelstom.

Harderwicum.

Elbinga.

Werda.

Interca Godofridum Vorminū cum Antistite, qui Amersfordi 300 equites
 in omnem orientem paratos habebat, fractare cepit, illiq; suggesta, se
 iamdudum inuenisse viam, qua sine magna adeo impensio, Traiectinorū
 ciuitatem liceret in Antistiti potestatem redigere. Esse enim in Tra-
 iectinorū suburbio, quod vulgō Werday vocant, Circa aliquot, quibus
 tuto fidere posset, qui suam partem in re operam stramine nauare
 parati sint, modo Equitum pedumq; exercitus illi parant. Hoc enī
 Antistiti summo perre probaretur, Vorminū acceptis equitibus qui Amers-
 fordij erant, aduocatisq; duobus pedibus manipulis, qui in aggerē
 Wardano sedebant quibus Gulielmus Turca prefectus erat, exposito
 quidam in animo decreuisset, prima die Julij sub ipsam auroam ad
 Traiectinorū ciuitatem clamulo aduocatos, sub vngulis atq; segetib;
 in insidijs delituerunt. Suburbium vero Werday qui Antistiti opera
 suam partem in re sponderat, eius portę custodi sub attestacione
 sacramenti ante aliquot dies rem omnem iudicauerat, atq; maxi-
 mationis suę seruum omnem patefecerat. Itaq; inlansedente iam die
 cum Turca ac Vorminū milites aliquot ex latibulis ad portam
 pedentim ire percipissent, atq; subito plures mitterent. Telij qui in
 superiori portę loco erant, vbi viderunt ignotos aduentare milites,
 portam acclamauerunt, vbi sine mora portam seris ocluserunt. Qui cum
 responderet, et erat pridis edocuit, nihil se periculi, ex Telij; hoste
 se milites atq; ipso adeo qui prodandi causa sub ipsam noctem erant
 ingressi, illiq; imperiosius etiam enī minis Urgere mitterent vbi portam
 obseraret, vnde ex Werday nota manu, aduocatos Antistiti
 milites quā ocussime oca ad portam aduolare iussit. Istis itaq; certabim;
 in portam promptibus, et aliquot iam ciuitatem etiam ingressis: Telij
 qui in superioribus portę loco manebant, ingentem ligneam cretam, que
 inter duos muros portę adserat sublata recte in terra dimiserunt.
 Hoc factis, cum vtriq; et intruissis et introire festinantibus viam
 percussissent, Werday atq; aliquot etiam ex ciuib; suā facinoris
 cōsej, secum, et ascis, quos in fame inuentim parauerant, duos ē
 cretae frabes vtrinq; perciderunt, atq; eo modo ligneam cretam
 hastis et contis in sublimē extollerent, equitibus ac reliquo exercitū
 pedum ingrediendi viam patefecerunt. Exorto ciuitatis clamore Telij
 et confederati simul armis corrigentes, hosti obuiam progressi
 sunt. Incipit vtrinq; modo aliquandiu certatum est. Vorminū quō
 magis hostis vix iamdudum in ciuitatem irruerunt, et bona ciuium
 parte ad eos quosq; descisceret, videret Telij ne ab equitibus circum-
 uentim, pedentim fuga dederet, faduz tandem eruptione ē portam
 Telonaria fuga salutē sine festulere. Quadraginta in eo conflictū
 ex Telij; opposuerunt, inter quos erat vir bellicis artibus insignis
 Gulielm; Tentus, qui pridem in Batania cōclūdit ex Dorostalamis suā
 manu ingularet: et alter quidam Telij; militum tribunus, vulgō
 vocatus Dobbelsloij. Die alter Henricus dictus subitens ex latibulis
 interceptis, in marem pecuniam ab exulibus in frusta cocisus est.
 Tantis erat exulū aduersus Confederatos furor atq; iracundia.

Capti sunt autem ex Telris generosus dno
Christophorus Comes de Moirsa, cui post Rossium Traiectina Civitatis
præfeda obnoxiat.

D. Walramus Wardenburgus, atqz
Othmanus Arnheimus, Doctor, Telris Ducis Consiliarius.
Ex Confederatio vero sexaginta capti referuntur inter quos insigniores erant,

- Ex Ecclesiasticis. infra scripti.
- D. Georgius Selmius Decanus basilicæ S. Petri.
- M. Godofridus Campen Canonicus S. Iohis, quondam Officialis Traiectin.
- D. Antonius Verodius Canonius S. Mariæ.
- D. Iacobus Tertius } Can. S. Mariæ.
- D. Iacobus Crollius } Can. S. Mariæ.
- D. Martinus Ledvenburgus } Can. Cathedralis Ecclie.
- D. Iohannes Realis } Can. Cathedralis Ecclie.
- M. Arnoldus Amstergius. Can. S. Mariæ. Petri.

Germanicus

Ex Nobilibus atqz Patricijs.
D. Iohes Huchtenbroeckius, eques armatus.
Arnoldus Rensius de Valden.
Ghisbertus de Ha.
Iohes Wijck.

- Cornelius Martseus.
- Godofridus Regius Prætor.
- Gerardus Fetsius.
- Fridericus Rintveldius.
- Iacobus Vermatius.
- Gulielmus Knijffius.
- Cornelius Roijus.

Ex plebeijs.
Iodocus Eijckius. Confederatum egeragus.
Cornelius Haccus.
Iacobus Blomius.
Nicolaus Vellis.

Petrus Bednerwerker et alij nomalli qui Confederatum factionem
sepe immiscuerant. Reliqui cum Telris anserunt. Universa prædæ
Confederatorum bona, ædes atqz possessiones militibus in prædæ data
sunt. Opimus sine prædæ, et militum prædæ, et Antistitis fisco
accident, omnibus affatim ditatis. Iste itaqz rerum potius, Telris,
qui a Traiectinis profugerant, ubi usqz ad oppidum Rhenon, excurrissent,
suamqz Tragadiam comilitibus, qui Rheni oram donarassent, tenuit et
ipsi cõsatis gratias omnibus, pariter in Telris relicto oppido Rhenon
demigravit. Atqz de modo Rhenon oppidum in Antistitis domum
potestatem sine cado cuiuspiam dederunt.

Post hac Antistes Traiectum Veniens Comitem Florentinum eo accessit,
qui cum Praesuli, quid nam illi hoc in negotio faciendum, quiduo Resipit.
Stile foret, consulisset. Post quadrimum ad exercitum, qui in Velum eius
praesolabatur aduentum, reversus est.

Actis itaque Idibus Julii Antistes, quinque ex Confederatis scilicet Godefridus
dux Regium, praeforum Traiectum civitatis, Tijstortum de Sa Cornelium
Hackum, Jacobum Blomium, et vicelam Pellionem capite plebs iussit.
Die item altera 17. kal. August. Loedrecgum quidam, frustura in
medio Civitatis patibulo affixus est. 12. proinde kal. Aug. 7 ex confederatis
decollati sunt. scilicet Joes de Wyck Cornelius de Martzen,
Gerardus Feitens, Gulielmus knijff, Rodocus Zychens, Petrus Bodin=
Wercker atque Cornelius Reij.

Proinde et duos ex Ecclesiasticis quos Dorostalum iam pridem vexerat,
scilicet M. Godefridum quoniam diximus officialem, et Vindodunum cuius insubito
Nepotum litavit, prima die Octobris sub nodum. Reliqui qui ante
Traiectum, aut Dorostali ex confederatione captivi detinebantur, ex pacis
confederatione absoluti sunt.

Interea (ubi Comes Florentinus frustra Tielam Gelvii oppidum obsidens
~~intra~~ tentasset) comitum principum Toricis subita sunt, ubi solida pax
inter Augustissimum Caesarem Carolum et Gelvii Ducem, atque ipsos duosque
Traiectinos sub penitentibus conditionibus firmata est, restituitis Gelvii
oppidum, quae illi iamdudum Comes ademerat.

Soluto autem Toricis principum Comenta Comite Hoocstratano Casar.
Ma. f. agno Hollandos vicarius, cum suis fessis Traiectum coeclit. Vbi cum
nomine Magistratum auspiciis ex more inditisset, ciues omnes (postquam
Henricus Antistes ipsos a sacramento, quod ei iamdudum prestiterant,
absolvisset) in Casario & a inare compulsi: ipsorum Casar. Ma. f. nomine
a Traiecto inauguratus est. Atque eo modo ordinatis diligenter omnibus,
bonary militum partem exandoratum missam fuit, pacem deprecavit,
Civemque in quiete agere iussit.

Op XI. mansalay
DAYS 1528.
KEYSERS dars
Vchojoshi sir
dus annu pa-
rihi a b. v. h. d. v.
dian scabinis
Vocatur.

hic desinit exemplar
excusum A° 15412.

Sub hoc ergo Antistite Regalis illa Traiecten Ecclie dignitas, omni-
 busq; reuerenda auctoritas labefacta sublataq; est proprietate ciuitatis,
 Ecclesie per Carolum Martellum ad collata ad Hollandos translata
 est, p̄terea d̄s Ep̄alis iurisdictionis inferiorum superiorumq; Ciuitatum in
 Comitibus Groningie et Teisterbandie in sigillis aureis Henrici et
 Conradi Imperatorum munitis transp̄tulim̄ quarum librarum cha-
 racteres nostro seculo magna admittuntur incogniti sunt, earum
 vero sigilla potentati expressim̄ relinquenda.

Magnitudo Sigillorum Anticorum.

vide Busbell.
 fol. 126. ad
 Gada, Liura
 L.

Cum ijs p̄missis antiq; sigillis, etiam Dagoberti primi nostri fundatoris,
 Clotharii, Theodorici ceterumq; successorum Regum francorū, Ottōmū,
 Henrici 3. Conradi Imp̄m̄ simul et Caroli Calui, et quā plurimorū
 Regum, Principum, Ducum, Comitum, Baronū, quorū nomina longum esset
 narrare sigilla temporariorū iurisdictionum recedentia Antistite
 procurante ablata sunt.

B. Anno 1540 pridie assumptionis Marię intra 7. et 8. horas vespertinas
 Carolus V. Traiectum ingressus ab Ecclesijs cum capis s̄cicis a porta
 Scholonia in Eccliam Traiecten deducens est atq; eo in loco quo Ep̄s
 Burchardus sepultus est in nam̄ Ecclesijs, p̄s̄entibus principibus suis
 et Georgio de Egmond Ep̄o et Iohanne Vortius decano Traiecten
 adstantibus, Ecclesie Traiecten fidelitatis iuramentum et Dux
 Brabantie, Comes Hollandie Dns Telris et sui ipsius nomine p̄s̄entibus
 hospitalibus in domo decani Iohannis Vortii in Comitatu D. Iohis 3
 recessit 19. eiusdem m̄is.

Ante ados de-
 cano stabit
 hoc aut Pala:
 val: qui in an-
 gulo atq; domo
 cūca in herem

deposuit in sua parte hodie cernitur. Inscriptio autē ē apud L. appud.

A. Anno 1529 in eo loco quem hactenus Iohannites inhabitauerunt, sacra
 diruta, arx dicta pacis constructa cuius superlimina talis colunt
 Arx dicitur pacis a quinto condita Carlo,
 Trata bono statu, sed ferrea Rega maligno.

Vide Anadi
 Zivici
 Chronicos.

